MALTA

QORTI TA' L-APPELL

ONOR. IMHALLEF
PHILIP SCIBERRAS

Seduta tal-15 ta' April, 2004

Appell Civili - Ghawdex Numru. 71/2002/1

Avviz numru 71/2002

Joan Falzon

vs

Michael Angelo Ciantar
Edwin Ciantar
AXA Insurance, Atlas Insurance Agency limited

Il-Qorti,

Fit-12 ta' Dicembru 2002 it-Tribunal ghal Talbiet Zghar (Ghawdex) ippronunzja s-segwenti sentenza fl-ismijiet premessi:-

"It-Tribunal,

Ra l-avviz tat-talba, kif ukoll ir-risposta bil-kontro-talba tal-konvenuti.

Sema’ x-xhieda li tressqu mill-partijiet kontendenti.

Ra l-atti tal-kawza.

Ikkunsidra;

Illi l-mertu tal-kawza jitratta incident tat-traffiku li sehh nhar is-Sibt, 5 ta’ Jannar 2002 ghall-habta tal-11 p.m. fi Triq l-Imgarr, Victoria, Ghawdex bejn l-attrici li kienet harget minn triq sekondarja fuq in-naha tax-xellug tat-triq meta wiehed ihares fid-direzzjoni tal-belt Victoria u cioe’ fil-kantuniera tal-impjant tal-halib u l-konvenut Edwin Ciantar li kien qieghed isuq fid-direzzjoni tal-istess belt Victoria.

Illi billi l-incident kien *bumper-to-bumper, ma giex redatt skizz* u *road accident report* mill-pulizija.

Illi l-partijiet taw verzjonijiet differenti ta’ kif sehh l-incident: ma jaqblux fuq fejn sehhet il-habta: il-konvenut isostni li l-habta sehhet vicin it-triq sekondarja; filwaqt illi l-attrici tghid li kienet diga’ harget minn din it-triq u saqet ghal certa distanza fit-triq principali meta sehhet il-habta: waqt l-access, il-konvenut indika li spot of impact bhala cirka <u>zewg metri</u> ’l boghod min-naha tax-xellug tat-triq sekondarja imnejn harget l-attrici (fuq ix-xellug ta’ din it-triq, hi u tisbokka fit-triq principali, il-kantuniera mhix ta’ 90 grad imma hemm tundjatura. It-Tribunal ikkalkula z-zewg metri wara li ghamel progettazzjoni bi skontru taz-zewg hitan dritti) filwaqt illi l-attrici indikat li l-kollizjoni sehhet f’distanza ta’ <u>disa’ metri</u> boghod.

Illi James Azzopardi u Joseph Ciantar, passiggieri fil-vettura tal-konvenut fl-affidavit taghhom qalu li l-habta saret mal-kantuniera taz-zewg toroq, ghad illi wara l-impatt Joan Falzon baqghet issuq ghal distanza ta’ cirka 150 pied mill-post tal-impatt (fol 19, 20). Il-konvenut, Edwin Ciantar, li kien is-sewwieq jghid li *ilhaqtha fil-kantuniera ta’ wara, jigifieri hbatt maghha fil-kantuniera ta’ wara* (fol 42). L-istess Joseph Ciantar, in kontro-ezami kkonferma li *il-habta saret fil-kantuniera tas-side-street hekk kif l-attrici kienet ghadha qieghda ddur.* (fol 54)

filwaqt illi l-imsemmi James Azzopardi, in kontro-ezami rega' kkonferma li meta sehhet il-habta, *l-attrici kienet ghadha ma ddrittatx ghal kollox* (fol 56). Joeline Cutajar, xhud prodotta mill-konvenuti, li kienet ghaddejja mit-triq minnufih wara li sehh l-incident, u waqfet biex tara jekk il-konvenut kellux bzonn xi ghajnuna, qalet li *Il-karozza ta' Ciantar rajtha mahbuta fuq in-naha t'isfel tal-kantuniera tas-side-street int u thares lejn il-belt Victoria filwaqt illi dik tal-attrici kienet kwazi n-naha l-ohra tal-petrol station*(fol 57). Il-pulizija li marru fuq il-post ma jiftakrux fejn raw il-vetturi rispettivi.

Illi l-attrici xehdet li *kif wasalt sa nofs il-pompa tal-petrol ta' Maurice ta' Gangu, em, inhoss daqqa fuq wara tal-karozza tieghi(fol 34).* Il-petrol station twila cirka mija u hamsin pied. Din hija verzjoni differenti minn dik li tat l-attrici waqt l-access, fejn indikat li l-habta sehhet 9 metri biss 'il boghod mill-kantuniera.

Illi l-attrici xehdet in kontro-ezami illi ma kienx hemm tabella tat-traffiku fit-tarf tat-triq sekondarja imnejn harget (fol 39) dakinhar tal-incident. Dan hu kontradett mill-konvenut. It-Tribunal ikkonstata li fil-fatt kien hemm tabella ta' *stop sign* kif ukoll linja laterali bajda fuq in-naha tax-xellug tas-side-street u cioe' s-sinjalatika normali mandatorja li tordna lis-sewwieq biex jieqaf. Jidher li ilha hemm.

Illi l-attrici sostniet li l-konvenut Ciantar kien qieghed isuq bi speed eccessiv, tant li skond hi dan qalilha li kien qed isuq bit-tmenin mil fis-siegha – asserjoni michuda minn Ciantar. Qalet li Ciantar halla brake-marks twal – haga wkoll michuda mix-xhieda kollha prodotti mill-konvenut, inkluza dik ta' Joeline Cutajar (fol 57) li t-Tribunal jaghtiha piz kbir ghax hija xhieda mill-iktar verosimili u kredibbli, apparti li din ix-xhud hija iktar indipendenti mill-ohrajn peress illi ma kinitx riekba mal-konvenut Ciantar. Il-pulizija li accedew fuq il-post ma jiftakrux kienx hemm brake-marks twal.

Illi l-attrici ssostni li l-impatt kien tant kbir illi l-vettura taghha giet imbuttata distanza konsiderevoli 'l quddiem.

Din il-verzjoni ma ssibx konfort mill-entita zghira tal-hsara – cirka LM250 – li sofriet il-vettura tal-attrici.

Illi ghalhekk il-verzjoni li l-iktar taqbel mad-dinamika tal-incident, kif ukoll max-xhieda prodotta, hija dik tal-konvenut Edwin Ciantar li xehed li waqt li kien isuq fi Triq l-Imgarr, ra lill-attrici mal-kantuniera qieghda tistenna biex tohrog, u daqqilha l-horn. *Madanakollu hi minflok, ratni gej, ghafset izjed il-gass u harget ezatt quddiemi, ghafast il-brejk u lhaqtha fil-kantuniera ta' wara……ilmaht lill-attrici minn tul ta' madwar tlieta jew erba' karozzi……brake-marks kien hemm ftit iktar minn tul ta' karozza… tal-attrici baqghet sejra u pparkjat mal-gemb tat-triq.*

Illi t-Tribunal ikkonstata waqt l-access illi ma hemmx vizwali tajba tan-naha tal-lemin ta' Triq l-Imgarr int u hiereg mit-triq laterali, l-iktar minhabba s-sigar li hemm fil-front garden ta' quddiem l-impjant tal-halib. Din ic-cirkostanza iktar u iktar tpoggi piz fuq is-sewwieq li joqghod ferm attent qabel johrog fit-triq principali.

F'din il-kawza, jidhol il-punt importanti tad-drittijiet u obbligi rispettivi tal-*main road user* u tas-*side road user,* li ta' spiss jifforma argument fid-dottrina u l-gurisprudenza;

Fid-dottrina Ngliza,[1] huma citati decizjonijiet tal-Qrati Skoccizi (Court of Session) li huma *loci classici* in materja.[2] Ir-riassunt ta' dawn id-decizjonijiet jista' jsir fil-principjim li sejrin jigu enuncjati testwalment[3]:

1. A driver approaching a main road from a side road must have his vehicle under such control as to be prepared for any traffic encountered there (Mc Andrew v Tillard). When coming from a side road into a main road, the driver of a vehicle should select such a moment

[1] The Law of Collisions on Land, Andrew Dewar Gibb, 1932 pagna 101; The Law Relating to Motor Cars, Mahaffy and Dodson, 1929 p 77; u Charlesworth The Law of Negligence, 1947, p 84-85

[2] Mc Andrew v Tillard 1909, S.C. 78; Robertson v Wilson 1912 S.C. 1276; Mc Allister v Glasgow Corportation 1917 S.C. 430; M'Wair v Glasgow Corporation 1923 S.C. 397; Hutchinson v Leslie 1927 S.C. 95.

[3] Kif ikkwotati fis-sentenza importanti *Il-Pulizija vs Anthony Galea, Appell Kriminali, W. Harding 5 ta' Settembru 1953 Kollezz XXXVII.iv.1137*

as will allow him to enter the main road with safety (Charlesworth).
2. It is the duty of side road traffic to give way to traffic proceeding along the main road (Robertson v Wilson).
3. The duty of a driver whose course is calculated to disturb the ordinary stream of traffic on a road is of a higher order. The more risky and difficult the manoeuvre is, the greater the duty incumbent on the driver. In the sense, therefore, that turning out of a side-road into a main road is more difficult than continuing a main road, the side-road's driver is higher (M'Nair v Glasgow Corporation; u Hutchinson v Leslie).
4. The actual precautions called for in any particular situation are a practical question, and depend on the facts of the particular situation (M'Nair v Glasgow Corporation).

Skond Regolament numru 76 tar-Regolamenti tal-1994 Dwar il-Vetturi bil-Mutur (A.L. 128 tal-1994):

Triq principali hi dik li t-traffiku kollu li jkun ghaddej minnha jkollu d-dritt tal-moghdija u t-traffiku u t-toroq kollha li jaghtu ghaliha ghandhom jaghmlu l-wisa' lil dak tat-triq imsemmija hawn fuq, izda, b'danakollu, id-driver ta' kull vettura bil-mutur sew fi triq principali jew sekondarja ghandu joqghod attent il-hin kollu u ghandu jiehu l-prekawzjonijiet kollha mehtiega f'kull kantuniera.

Skond paragrafu 213 tal-Kodici Ghat-Traffiku fit-Triq, 2001:

F'salib it-toroq jew ghaqda ta' triq principali ma' triq sekondarja, it-traffiku fit-triq sekondarja ghandu jaghti d-dritta lit-traffiku li jkun ghaddej fi, jew li jkun hiereg minn, it-triq principali.

F'*Il-Pulizija v Anthony Galea* (Appell Kriminali, 5 ta' Settembru 1953 Vol XXXVII.iv.1137) l-Imhallef William Harding hekk ikkonkluda wara studju *funditus* dwar l-obbligi rispettivi tal-*main* u *side road users:*

Ghalhekk, fis-sistema Malti, is-side road user ghandu l-obbligu li jcedi ghat-traffiku fuq il-main road, ghandu l-obbligu li jesplora tajjeb il-main road qabel ma johrog fiha, ghandu l-obbligu li jimxi dead slow u sahansitra jwaqqaf biex u sakemm jaccerta ruhu li jista' johrog bla hsara. U l-main road user ukoll ghandu joqghod attent fil-cross roads; imma l-grad ta' diligenza li tinkombi lilu hu ferm inqas, ghax hu ma jkunx qieghed jiddisturba l-kors tat-traffiku, imma jkun miexi fuq triq dritta.

F'*Anna Stanley vs Alan Zahra* – 23 ta' Marzu 1993, Prim'Awla, Onor. J Said Pullicino, Kollezz LXXVII.iii.93, iben l-attrici kien isuq Mercedes b'velocita' qawwija fi Vjal ir-Rihan (triq principali) bejn in-Naxxar u San Gwann, filwaqt li l-konvenut baqa' diehel fih minn Triq l-Iskola (triq sekondarja). Il-vizwali kienet tajba hafna kemm ghal bin l-attrici kif ukoll ghall-konvenut u ghalhekk ma kien hemm xejn milli jimpedixxi lill-konvenut milli jzomm *a proper look-out*. Il-konvenut ma waqafx hu u hiereg mis-side street, fejn kien hemm stop-sign. Il-Perit Legali kkonkluda li seta' facilment jara lill-Mercedes gejja, specjalment billi kienet gejja b'velocita' eccessiva. Min-naha l-ohra, l-velocita' tal-Mercedes giebet lis-sewwieq fl-impossibilita' li jevita l-incident. Responsabilita': terz (1/3) ghal bin l-attrici u zewg terzi (2/3) ghall-konvenut. Il-qorti ma qablitx mal-perit legali:

Fil-fehma tal-Qorti, il-perit legali ma applikax il-principji rikonoxxuti fil-gurisprudenza "in civilibus" rigward l-effett ta' velocita' eccessiva tal-main road user fuq id-determinazzjoni tar-responsabilita' tas-sinistru. Gie kostantement ritenut illi waqt li l-velocita' eccessiva ghal dik regolamentari, jekk tirrizulta ppruvata, tesponi lid-driver sija jekk dan ikun main road user sia jekk ma jkunx, ghal proceduri kriminali kontra tieghu ghall-vjolazzjoni ta' relogamenti tas-sewqan apposti; tali velocita' eccessiva fiha nnifisha ma tistax titqies a priori bhala fattur determinanti ghar-responsabilita' ghall-incident jew kontributorju ghalih. Irid jigi stabbilit sodisfacentement illi l-velocita' eccessiva kienet element determinanti li pprovoka l-incident u li tista' titqies bhala l-kawza prossima tal-akkadut;

Hu car fil-kaz in ezami illi dak li pprovoka l-incident, certament ma kienx is-sewqan b'velocita' "ftit jew wisq haj" tad-driver tal-karozza tal-attrici, imma l-fatt ippruvat u stabbilit mill-perit legali, illi l-konvenut invada t-triq principali, minn fejn kien niezel il-Mercedes, minghajr ma esplora sewwa dik it-triq u qabel ma accerta ruhu li seta' jaghmel dan bla jkun ta' tfixkil ghat-traffiku gej fuq il-main road. Jirrizulta – u dan hu rilevanti – illi l-konvenut kellu vizwali tajba u fit-tul fid-direzzjoni minn fejn kienet gejja l-Mercedes. Dan ifisser li l-konvenut ma kellu l-ebda skuzanti li seta' b'xi mod gie sorpriz bis-sewqan tal-vettura fit-triq principali. Il-konvenut seta' jara sewwa l-Mercedes. Seta' jiggudika l-velocita' taghha u d-distanza li fiha kienet. Il-konvenut jista' biss jinkolpa lilu nnifsu jekk ma rax il-Mercedes, jew jekk raha, li ma kkalkulax tajjeb il-velocita' taghha. Hu dan il-gudizzju zbaljat li pprovoka l-incident u mhux il-velocita' eccessiva tad-driver l-iehor. Mill-banda l-ohra sewwa jinghad illi l-provi prodotti ma humiex fihom infushom konklussivi ta' xi velocita' esagerata li kienet timpedixxi lid-driver tal-Mercedes li jitlef (il-kontroll tal-) vettura jew li ma jirrejagixxix tempestivament anke jekk mhux b'success jekk jiehu evasive action. Anke jekk jigi koncess dak li kkonkluda l-perit legali, li l-Mercedes kienet qed tigi misjuqa bi speed in eccess ta' dak regolamentari, il-Qorti ma tistax taqbel li s-sewqan ta' bin l-attrici kien tali li jikkwalifikah bhala main road abuser, sal-punt li jigi ritenut responsabbli ghas-sinistru jew li kkontribwixxa ghalih.

F'*Il-Pulizija vs George Buttigieg u Doris Bonello* – 30 ta' Marzu, 1963, Appell Kriminali, Onor W Harding Vol XLVII.iv.1198. Doris Bonello kienet tiela' Dingli Street, tas-Sliema (gejja minn Tower Road) filwaqt illi George Buttigieg kien hiereg minn Windsor Terrace, triq laterali ghal Dingli Street. Bonello kienet il-main road user, u Buttigieg is-side-road user. Il-Qorti qalet li *fil-kaz prezenti, l-obbligu ta' Buttigieg kien aktar accentwat bic-cirkostanza specjali li l-isbokk minn Windsor Street ghal gewwa Dingli Street, lejn il-parti tal-lemin hu ulterjorment mghotti bi sporgenza tal-bini fuq dik in-naha, kif juri l-iskizz, b'mod li*

l-vizwali tkompli tinheba kwantu ghal vejkoli li jkunu gejjin, kif kienet Bonello, minn dik il-parti ta' isfel ta' Dingli Street.

Issa l-Qorti thossha sodisfatta mill-provi li l-appellant Buttigieg dahal mis-side street ghal gol-main road minghajr ma qaghad attent bizzejjed ghat-traffiku tal-main road u … ma thossx li tista' taghti kredenza lill-verzjoni tieghu fis-sens li waqaf u hares qabel ma mbokka Dingli Street. Il-Qorti rriteniet li l-konvenuta kienet gejja bi speed baxx, ta mhux iktar minn 15-il mil fis-siegha, u kienet qed tbiddel mis-second gear ghat-top (sic) gear. Bilfors li kellu jkun hekk ghax kienet ghadha kif kisret minn Tower Road, distanza ferm qasira 'l boghod minn fejn sehh is-sinistru. Il-Qorti riteniet li Doris Bonello bl-ebda mod ma kkontribwiet ghall-incident. Interessanti r-riflessjoni tal-Qorti li *Ma jirrizultax li kienet issuq bi speed eccessiv, u, ankorke' kienet, dan il-fattur seta' biss talvolta jinfluwixxi fuq l-applikazzjoni tad-doctrine of last opportunity fis-sens li min isuq bi speed moderat ikollu iktar l-opportunita' li jirreagixxi prontament u jirripara t-tort ta' haddiehor – imma qatt ma kien inehhi li kull reazzjoni taghha simili kienet tkun appuntu ghax Buttigieg hareg fil-main road <u>inkawtament</u>.*

Fil-kawza *Gasan Insurance Agency Ltd vs Saviour Spiteri*, moghtija mill-Qorti tal-Magistrati (Malta) fid-19 ta' Gunju 2000 (Avviz Nru 717/99/MM) l-assikurat kien ghaddej minn main road, u cioe' Qajjenza Road, sejjer fid-direzzjoni ta' Birzebbugia, filwaqt illi l-konvenut kien hiereg minn side-street. L-assikurat ibbrejkja u kiser lejn il-lemin biex jipprova jevita l-incident. Anke f'dan il-kaz, il-Qori sabet lill-konvenut unikament responsabbli ghall-incident:

Il-Qorti ghamlet referenza ghall-kawza *Pulizija v Pawlu Borg (Vol XXXVI.i.797)* fejn il-Qorti qalet: *"ghalkemm sewwieq ghandu joqghod dejjem attent sia jekk ikun fuq triq dritta kemm ukoll jekk ikun se jidhol fiha, huwa principju affermat f'diversi decizjonijiet tal-Qrati Nglizi li sewwieq li se jidhol fit-triq id-dritta minn triq ohra ghandu obbligu akbar minn dak is-sewwieq fuq it-triq id-dritta ghas-semplici raguni li hu jkun se jaqsam li 'stream of traffic' li jkun hemm fuq it-triq dritta: mentri s-sewwieq fuq*

it-triq id-dritta ladarba se jkompli ghad-dritt ma jkun se jfixkel lil hadd".

Dan hu ezatt li gara f'dan il-kaz. L-assikurat tal-attur kien sejjer ghad-dritt u ma kien se jfixkel lil hadd. Kien il-konvenut hiereg minn side-street li kien se jaqsam 'a stream of traffic' li jiddisturba l-utenti l-ohra u messu qaghad ferm u ferm attent qabel ma hareg fuq it-triq principali.

L-unika skuza li ghamel il-konvenut ghall-operat tieghu huwa l-velocita' allegatament eccessiva da parti tal-assikurat tal-attur.

Dan ma jirrizultax pero'. Ma kien hemm ebda ostakolu ghall-konvenut biex jara l-vettura ghaddejja mill-main road. Jista' jkun li l-konvenut ghamel il-kalkolu hazin, ra lill-attur u haseb li qieghed certu distanza meta fil-fatt kien iktar vicin, imma hu x'inhu, l-accident gara minhabba n-nuqqas ta' prekawzjoni da parti tal-konvenut meta gie biex jitlaq minn 'side street' ghal go 'main road'.

Fil-gurisprudenza Ngliza, wiehed ukoll isib konflitti fid-decizjonijiet ghar-rigward tas-side road user hiereg fil-main road. Fi *Brooks vs Graham* (12 March 1964, unreported) – ikkwotata fil-11 –il edizzjoni tal-Bingham & Berryman's *Motor Claims Cases, mitbugh minn Butterworths, sena 2000 para 9.124, pagna 385)*, karozza miexja bil-15 mph lejn il-Punent habtet f'inkrocju ma' vann sejjer lejn it-Tramuntana. Il-vann kien hiereg bi 20 mph minn triq li kellha 'Halt' sign. Is-sewwieqa ma rawx lil xulxin qabel il-habta. L-ewwel qorti qatghetha 25% tort lill-karozza u 75% lill-vann.

Fl-appell, il-Qorti qalet li bl-ispeeds relattivi, ma setax ikun li l-vann hareg fit-triq qabel ma l-karozza waslet fl-inkrocju. Di piu', hemm differenza bejn side-street li jkollhom 'slow' sign u dawk li jkollhom 'halt' sign. L-ewwel Qorti ittrattat l-incident bhallikieku kien hemm 'slow' sign biss: *where there is a halt sign, different considerations apply. If a vehicle on a major road is to approach such a crossroads in such a way that it can stop dead if a vehicle on a minor*

road fails to observe the halt sign, it would mean that it would have to slow down to little more than a walking pace and for all practical intents and purposes bring traffic on the major road to a standstill.

Illi fil-kaz istanti ma hemmx dubbju li l-konvenut ma kienx miexi bi speed eccessiv u lanqas ma hemm l-icken dubbju li l-incident sehh unikament tort tal-attrici u li ma kien hemm ebda negligenza kontributorja da parti tal-konvenut Edwin Ciantar.

Ma kienx hemm kontestazzjoni dwar il-*quantum* tad-danni sofferti mill-konvenuti.

Ghaldaqstant it-Tribunal jaqta' u jiddeciedi billi jichad it-talbiet tal-attrici, jilqa' t-talbiet fil-kontro-talba tal-konvenut Michael Angelo Ciantar u jikkundanna lill-attrici thallsu s-somma ta' LM544.31c bl-imghax mid-data tan-notifika tal-kontro-talba sad-data tal-hlas effettiv; bl-ispejjez inkluzi dawk tal-avukat tal-konvenuti a kariku tal-istess attrici."

Minn din is-sentenza appellat l-attrici bl-aggravji illi t-Tribunal injora u skarta ghal kollox kemm ix-xhieda taghha kif ukoll id-deposizzjonijiet tax-xhieda prodotti minnha. Inoltre, tillanja wkoll illi t-Tribunal injora d-dinamika tal-habta fis-sens illi tat attenzjoni ghall-fatt illi l-kollizjoni sehhet "bumper to bumper" u diversi metri l-boghod mill-kantuniera tat-triq sekondarja.

Ghal dawn l-aggravji l-konvenuti rikonvenzjonanti wiegbu illi d-dritt ta' l-appell huwa wiehed limitattissimu u hu konsentit biss fil-parametri ta' l-Artikolu 8 (2) ta' l-Att Numru V ta' l-1995. Huma jikkontendu illi l-obbjezzjonijiet ta' l-appellanti kontra s-sentenza jirrigwardaw biss punti ta' fatt u ghalhekk ma jikkwalifikawx taht ebda wiehed mis-subincizi tal-precitat artikolu tal-ligi.

Huwa nkontestat illi l-ligi teskludi appell fuq apprezzament ta' fatt. Dak hu hekk evidenti mill-kontenut ta' l-Artikolu 8 li jipprovdi nfatti ghad-dritt ta' appell fil-kazijiet hemm tassattivament kontemplati, jigifieri:-

(a) Fuq kull haga li jkollha x'taqsam mal-gurisdizzjoni tat-Tribunal;
(b) Fuq kull kwestjoni ta' preskrizzjoni;
(c) Fuq kull nuqqas ta' tharis tad-disposizzjonijiet tas-subartikolu 2 ta' l-artikolu 7;
(d) Meta t-Tribunal ikun b'mod gravi mar kontra d-dettami ta' imparzjalita` u ta' l-ekwita` skond il-ligi u dik l-azzjoni tkun ippregudikat il-jeddijiet ta' min jappella.

Dan premess, din il-Qorti kellha, biex tqis ammissibbli l-appell, tiddetermina jekk l-aggravji kif dedotti kienux jikkontestaw il-gudizzju tat-Tribunal ghal xi wahda mir-ragunijiet preskritti mil-ligi u fuq elenkati.

Il-qari tal-aggravji ma jhallu l-ebda dubju fl-opinjoni tal-Qorti illi l-kontestazzjoni hi limitata esklussivament ghall-apprezzament tal-provi li ghamel it-Tribunal. Apprezzament li ma jidherx mill-istess ligi li hu sindakabbli minn din il-Qorti ta' revizjoni, ammenokke ma jigix ravvisat xi lezjoni kontra d-dettami ta' l-ekwita`. Aspett dan li lanqas biss gie dedott mill-appellanti.

Anke kieku stess pero` l-aggravji kienu jikkontjenu kontestazzjoni tal-gudizzju tat-Tribunal mil-lat ekwitattiv, "din il-Qorti ma tarax kif jista' l-appellanti jadduci din ir-raguni bhala motiv biex jinficja d-decizjoni appellata. It-tribunal infatti ma ghamel l-ebda ezercizzju ta' ekwita` u d-decizjoni tieghu kienet bazata unikament fuq konsiderazzjonijiet fattwali kif johorgu mill-provi tal-kontendenti" – "**Oscar Gatt –vs- Silvio Brincat**", Appell,12 ta' Jannar 2001.

Biex jinghad kollox, imbaghad, anke kieku din il-Qorti kienet akkordata mil-ligi d-dritt li tindahal fl-ezercizzju diskrezzjonali tat-Tribunal tal-apprezzament tieghu tal-fatti, din il-Qorti ma kien ikollha l-ebda esitazzjoni tasal ghall-istess konkluzjoni raggunta mit-Tribunal kemm bhala konsiderazzjoni ta' fatt kif ukoll in tema ta' konsiderazzjoni ta' dritt.

Hi l-ferma konvinzjoni tal-Qorti illi l-appellanti ma esploratx bid-debita attenzjoni u prudenza l-obbligu li kellha meta

giet biex tohrog minn triq sekondarja ghal triq principali. Dan huwa dezunt anke mill-istess xiehda taghha (fol 34).

F'kazijiet konsimili jibqa' jregi dejjem it-taghlin prudenzjali akkolt f'bosta decizjonijiet li jghid illi "is-side-road user ghandu juza grad ta' diligenza l-izjed gholja u vigilanza l-izjed qawwija, billi ghandu d-dmir icedi lit-traffiku li jkun fit-triq principali, ghax il-manuvra li jkun sejjer jaghmel biex jittraversa dik it-triq hi kalkolata li tiddisturba l-kors ordinarju tat-traffiku li jkun ghaddej minnha" (**Vol XXXVII pIV p1137**; "**Maggur Alfred Stagno Navarra –vs- Nicola Saliba et**", Appell Civili, 27 ta' Novembru 1961; "**Mark Sammut –vs- Maryse Germaine de la Fargue**", Appell Civili, 2 ta' April 1976.

Lanqas ma jidher fil-kaz de quo illi l-addebitu ta' sewqan veloci da parti tal-konvenut appellat Edwin Ciantar kien hu wkoll il-kawza prossima u mmedjata ta' l-incident. Certament hi stabbilita u ben maghrufa l-gurisprudenza illi anke kieku kellu jirrizulta xi eccess ta' velocita` marginali dan wahdu ma kienx ikun bizzejjed biex tigi akkollata xi responsabilita` lil main road user ghall-incident. Ara a propozitu decizjonijiet fl-ismijiet "**Mehmet Kasap –vs- Edgar Ellul**", Prim'Awla tal-Qorti Civili, 30 ta' Ottubru 1993 u "**Dottor Remigio Zammit Pace noe –vs- Carmen Grima**" Appell, Sede Inferjuri, 16 ta' Mejju 1997.

Il-Qorti iddilungat fuq dan l-aspett sempliciment biex turi illi ma kien hemm l-ebda raguni konvincenti biex jigi disturbat l-apprezzament kondott mit-Tribunal.

Mill-kumplament tibqa' ferma ghalhekk il-konsiderazzjoni illi l-appell interpost huwa mproponibbli a norma ta' l-Art 8 (2) tal-Kap 380.

Ghal dawn il-motivi, l-appell interpost qed jigi respint u s-sentenza appellata konfermata, bl-ispejjez ta' din l-istanza wkoll kontra l-attrici appellanti.

(ft.) Onor. Philip Sciberras LLD
Imhallef
(ft.) Maureen Xuereb

Deputat Registratur
Vera kopja
Ghar-Registratur

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------